

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Людмила СЛЮСАРЕВА,

*Доктор економічних наук, професор кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки,
Державний податковий університет*

Liudmyla SLIUSAREVA

*Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economics,
Entrepreneurship and Economic Security,
State Tax University*

ORCID ID: 0000-0002-6845-9307

Юрій ДАНЬКО,

*Доктор економічних наук,
професор кафедри маркетингу та логістики,
Сумський національний аграрний університет*

Yuriy DANKO,

*Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Marketing and Logistics,
Sumy National Agrarian University*

ORCID: 0000-0002-9847-1593

**ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА
ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
RESTORATION OF NATIONAL ENTERPRISES ON THE
BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Проблема забезпечення сталого розвитку є актуальною вже багато років не лише для окремих компаній, але й для України в цілому та її національної економіки. При переході до сталого розвитку бізнес повинен врахувати два ключові принципи: по-перше, це формування збалансованого зв'язку в тріаді економіка, екологія та соціальна сфера, що означає оптимальне використання в інтересах людини і природи тих ресурсів, які дають економічний розвиток; по-друге, розв'язання завдань виробництва, на основі

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ROUND TABLE
«PROMOTION OF EUROPEAN SKILLS AND APPROACHES FOR
SUSTAINABLE BIOECONOMY IN THE CONDITIONS OF UKRAINIAN
ACUTE CHALLENGES»**

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

впровадження відповідальних інновацій, пов'язаних з розвитком не лише на сучасному етапі, а й з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Генеральною Асамблеєю ООН, у 2015 році були окреслені цілі та завдання сталого розвитку, які може досягнути бізнес в результаті його орієнтації на сталий розвиток. Результати дослідження, проведеного компанією KPMG у 2022 році, свідчать, що основними цілями сталого розвитку бізнесу в Україні є: подолання бідності; мир, справедливість та сильні інститути; подолання голоду; міцне здоров'я і благополуччя. Водночас, сформульовані на світовому рівні цілі є такі: гідна праця та економічне зростання; пом'якшення наслідків зміни клімату; відповідальне споживання та виробництво; доступна та чиста енергія; промисловість, інновації та інфраструктура. Загалом, розуміння цілей сталого розвитку створює можливості для підприємств переходу від короткострокового мислення до довгострокового, і сприяє інноваціям для перебудови своєї компанії, бізнес-моделей і процесів, формування спільноти партнерів і постачальників навколо нових сталих цілей.

На сьогоднішній день для оцінки ефективності сталого розвитку компаній науковцями використовується системний інструментарій, який реалізується у вигляді рейтингів сталого розвитку, або ESG рейтингів (англ. environmental, social, governance). Детальний аналіз таких рейтингів, на нашу думку, може стати додатковим джерелом інформації при побудові стратегій відновлення національних підприємств. Адже, за результатами опитування бізнесу 71% українських компаній постраждали від війни.

Для оцінки сталого розвитку в Україні найчастіше використовують такі ESG рейтинги – Sustainable Ukraine та Експертне дослідження оцінки сталого розвитку бізнесу в Україні. Порівняльну характеристику даних рейтингів наведено в табл. 1.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основних ESG рейтингів бізнесу
України

Найменування	Sustainable Ukraine	Експертне дослідження оцінки сталого розвитку бізнесу в Україні
1	2	3
Компанія, що проводить дослідження	Premier Business Consulting & Communications, з 2019 року	Європейська Бізнес Асоціація, з 2021 року
База дослідження	Результати опитування 50 найбільших платників податків України та інших найвпливовіших компаній.	Результати опитування 62 членських компаній та 18 глибоких інтерв'ю з представниками компаній-членів Європейської Бізнес Асоціації
Мета дослідження	Оцінка сталого розвитку українських компаній на основі провідних міжнародних практик через аналіз якості корпоративного управління у сфері сталого розвитку; корпоративної стійкості; прозорості діяльності та її суспільної підзвітності; уміння визначати й керувати своїми нефінансовими ризиками та можливостями; рівень позитивного/негативного впливу на українське суспільство та екологію	Оцінка наслідків агресії росії для бізнесу у частині реалізації Цілей сталого розвитку ООН, зміні пріоритетів у сфері сталого розвитку у воєнний час, та визначення чинників, що стоять на заваді або можуть сприяти сталому повоєнному відновленню бізнесу та держави.

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ROUND TABLE
«PROMOTION OF EUROPEAN SKILLS AND APPROACHES FOR
SUSTAINABLE BIOECONOMY IN THE CONDITIONS OF UKRAINIAN
ACUTE CHALLENGES»**

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Продовження табл. 1

1	2	3
Показник	Інтегральний рейтинг	Індекс сталого розвитку
Складові показника:	<ul style="list-style-type: none"> - Рейтинг корпоративної стійкості компаній, який відображає їх оцінювання на відповідність міжнародним управлінським стандартам у сфері сталого розвитку, корпоративної соціальної відповідальності та звітності; - Рейтинг прозорості компаній у сфері сталого розвитку, який формується на основі аналізу повноти розкриття індикаторів; - Вектор сталого розвитку бізнес-середовища 	<ul style="list-style-type: none"> - Оцінка рівня інтеграції Цілей сталого розвитку ООН у стратегії компаній; - Середня оцінка рівня інтеграції економічних, екологічних та соціальних компонентів сталого розвитку у Національний план відновлення України.
Межі показника:	від AAA до D	5-бальна шкала

Джерело: узагальнено авторами на основі даних експертного дослідження оцінки сталого розвитку ЕВА, 2022

В Україні перший професійний рейтинг у сфері сталого розвитку Sustainable Ukraine був розроблений компанією Premier Business Consulting & Communications у 2019 р. Його метою було створення ефективного та дієвого інструменту щорічного оцінювання сталого розвитку українських компаній на основі провідних міжнародних практик через аналіз якості корпоративного управління у сфері сталого розвитку;

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ROUND TABLE
«PROMOTION OF EUROPEAN SKILLS AND APPROACHES FOR
SUSTAINABLE BIOECONOMY IN THE CONDITIONS OF UKRAINIAN
ACUTE CHALLENGES»**

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

корпоративної стійкості; прозорості діяльності та її суспільної підзвітності; уміння визначати й керувати своїми нефінансовими ризиками та можливостями; рівень позитивного/негативного впливу на українське суспільство та екологію [2].

Рейтинг Sustainable Ukraine передбачає використання шкали від AAA до D та охоплює три кластери оцінки: 1) рейтинг корпоративної стійкості компаній, який відображає їх оцінювання на відповідність міжнародним управлінським стандартам у сфері сталого розвитку, корпоративної соціальної відповідальності та звітності; 2) рейтинг прозорості компаній у сфері сталого розвитку, який формується на основі аналізу повноти розкриття індикаторів; 3) вектор сталого розвитку бізнес-середовища (розраховується як інтегральний показник змін кількісних індикаторів компаній, внаслідок їх рейтингування).

На відміну від інших рейтингів, поряд з екологічною, соціальною та управлінською, аналізують також фінансово-економічну сферу діяльності компаній. Усі сфери поділяються на області (від 3 до 8), кожна з яких оцінюється за допомогою відповідних показників, займаючи, при цьому, (залежно від виду діяльності компанії) різну питому вагу в інтегральному рейтингу. Рейтингування охоплює 50 найбільших платників податків України та інших найвпливовіших компаній. Оцінювання здійснюється на основі заповненої учасниками рейтингу анкети, яка вміщує понад 100 індикаторів, а також моніторингу ЗМІ та вивчення іншої доступної публічної інформації про компанії – учасниці рейтингу.

На основі аналізу методології рейтингу Sustainable Ukraine, слід зазначити, що він може стати одним із чинників стимулювання позитивних змін у бізнес-середовищі, надання нових можливостей та засобів заохочення сталого розвитку, відповідальної ділової практики вітчизняних суб'єктів господарювання.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Експертне дослідження оцінки сталого розвитку бізнесу в Україні було проведено Європейською бізнес асоціацією (ЕВА) у 2021 році. З метою оцінки поточного стану виконання Цілей сталого розвитку ООН в бізнесі та державі був розрахований інтегральний показник індексу сталого розвитку [1], тобто, показник, який враховує вплив екологічних, економічних та соціальних факторів на діяльність бізнесу та держави. За методологією, запропонованою ЕВА, показник визначається за 5-бальною шкалою та дозволяє оцінити вплив сталого розвитку на державу та бізнес. Цей показник може мати негативне, нейтральне чи позитивне значення.

Узагальнені дані рівня інтеграції цілей сталого розвитку підприємствами України, представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Індекс сталого розвитку та його вплив на державу та бізнес

Показник	2021 рік	2022 рік
Індекс сталого розвитку	3,27	3,50
Вплив сталого розвитку на державу та бізнес	Нейтральний	Нейтральний
Пріоритет у сфері сталого розвитку	Екологія	соціальна складова

Джерело: узагальнено авторами на основі даних експертного дослідження оцінки сталого розвитку ЕВА, 2022

Дослідженнями встановлено, що українські компанії оцінювали стан впровадження цілей сталого розвитку в країні у 2021 році на рівні 3,27 бали, при цьому внесок бізнесу у досягнення цілей сталого розвитку оцінювалась в 3,58 бали. Водночас, у стратегічних документах держави сталий розвиток враховано на 2,75 бали. Отже, сфера бізнесу більш свідомо ставиться до впровадження принципів сталого розвитку, а рівень впливу сталого розвитку на державу та бізнес, загалом, є нейтральним.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Дані другого експертного дослідження рівня інтеграції Цілей сталого розвитку ООН у стратегію бізнесу та стратегію розвитку України свідчать, що 96% бізнесів у 2022 році продовжують орієнтуватися на цілі сталого розвитку у своїй діяльності. Так, інтегральний показник Індексу покращився і склав 3,50 балів з 5 можливих. Варто також зазначити, що у 2021 році пріоритетними у сфері сталого розвитку були екологічні питання. Водночас, під час війни бізнес сконцентрував свою увагу на соціальній складовій сталого розвитку.

Основними стимулами для покращення прогресу в реалізації Цілей сталого розвитку в Україні, згідно даних дослідження, можуть бути гранти та цільова безповоротна допомога міжнародних організацій, підтримка (фінансова, організаційна, консультативно-інформаційна) інноваційних проєктів, податкові пільги, та регуляторні зміни (у тому числі скорочення бюрократичних процедур та тимчасовий мораторій на посилення контролю та підвищення стандартів).

Підсумовуючи, слід зазначити, що питання оцінки сталого розвитку залишаються стратегічно важливими для бізнесу. Основними перевагами, які отримує бізнес від впровадження проєктів сталого розвитку є: покращення лояльності до компанії з боку співробітників, покращення ділової репутації всередині країни, а також покращення сприйняття компанії з боку споживачів її продукції/послуг та місцевих громад. Крім того, зростання інвестицій у проєкти сталого розвитку також сприятиме покращенню ділової репутації в міжнародному середовищі та доступу до міжнародних фінансів та кредитів.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

References

1. ЕВА назвала лідерів сталого розвитку в Україні (2022). <https://gmk.center/ua/news/eva-nazvala-lideriv-staloho-rozvytku-v-ukraini/>
2. Sustainable Ukraine (2019). <https://sustainableukraine.com/ua/about.html>
3. Слюсарева Л.В., Жмайлов В.М. (2019) Сталий розвиток підприємств: дуалізм концептуальних підходів. Всеукраїнський науковий журнал «Актуальні проблеми інноваційної економіки», 4, 87-91. <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/12015/1/17.pdf>
4. Сталий розвиток, як один із шляхів розвитку бізнесу на перспективу (2020). <https://www.bdo.ua/uk-ua/news-2/2020/sustainable-development-as-one-of-the-ways-of-business-development-for-the-future>